

To: (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl; (10)(2e) @minvws.nl
From: (10)(2e)
Sent: Thur 7/23/2020 10:35:20 AM
Subject: Lessons learned
Received: Thur 7/23/2020 10:35:21 AM
RE: [tijdpad kamerbrief lessons learned.eml](#)
[brief internationaal vergelijken.docx](#)
[Projectplan lessons learned op basis van internationalevergelijkingen.docx](#)
RE: [2e update internationale aanpak COVID-19.eml](#)

Beste collega's,

Hierbij stuur ik jullie alle relevante informatie toe mbt het lessons learned traject. Voor (10)(2e) zal dit veelal dubbelingen zijn, excuus daarvoor.

MBT het traject het volgende:

(10)(2e) trekt een werkgroep over lessons learned. Dit gebeurt op verzoek van de kamer. Eind augustus moet hierover worden gerapporteerd aan de kamer. Voor dit lessons learned traject (nadrukkelijk geen evaluatie) zijn 8 thema's geïdentificeerd:

- 1) Beschikbaarheid persoonlijke beschermingsmiddelen
- 2) IC-capaciteit
- 3) Testen en traceren
- 4) Effecten op de reguliere zorg
- 5) Generieke lockdownmaatregelen
- 6) Werking en opzet van het dashboard
- 7) Langdurige zorg
- 8) Internationale goede praktijken

Het laatste thema wordt verweven in de andere thema's. Dit wordt dus geen eigenstandige paragraaf. (10)(2e) trekt dit onderdeel.

Voor de uitwerking van de thema's zijn er de afgelopen dagen leegloopgesprekken gevoerd met collega's die tijdens de crisis gewerkt hebben aan de thema's om hier lessen uit te identificeren, daarnaast zijn er sessies geweest met de minister. Voor internationaal is daar nu het volgende uitgekomen:

Afstemmen internationaal:

Niet doen

1. Geen internationale vergelijkingen van de effectiviteit van maatregelen op de Corona uitbraak, want dat is bij uitstek een evaluatievraag om terug te blikken of onze maatregelen in hindsight slim waren, of dat we in die situatie andere dingen hadden moeten doen. Bovendien is een goede overall vergelijking op dit moment nog niet te maken, omdat er ook een factor geluk meespeelt (landen die later getroffen werden hadden meer tijd om kennis op te doen en daarmee betere maatregelen klaar te zetten), en allerlei contextfactoren meespelen zoals hoeveel grensverkeer er is, en hoe dicht mensen op elkaar leefden (intensiteit carnavalsfeest). Een laatste methodologische beperking is dat het testbeleid van landen sterk verschilt, alsmede de rapportage van Coronadoden. Hierdoor zijn de uitkomstmaten nog niet goed geharmoniseerd. Oversterfte als uitkomstmaat kan wel, maar daarbij moet ook de staart in de vorm van ondersterfte langer dan nu mogelijk is worden meegenomen, om goed het hele effect te kunnen vastleggen.
2. Evengoed zullen er de komende maanden en jaren honderden internationaal vergelijkende effectonderzoeken komen. Te denken valt vooral aan het onderzoek dat de WHO opstart, en de evaluatie van de EU cie. We hoeven hier dus zelf niet nog apart opdrachten voor uit te gaan zetten.

Wel doen

3. Voorstel om landen te onderzoeken met maatregelen, die wij ook nemen op dit moment in de controlefase. Hiervoor kijken we naar vergelijkbare landen, qua
  - a. zorg (hoge V&V volumes, lage IC capaciteit, afwezigheid distributiesysteem PBM)
  - b. cultuur (communicatie, digitale hulpmiddelen)
  - c. governance (uitwerking maatregelen op basis van signalen dashboard)
4. Hiervoor organiseren we bilaterale overleggen met in ieder geval Denemarken (testen & traceren, IC harmonica, kwetsbare personen, reguliere zorg); Duitsland (specifiek, snel en lokaal interveniëren op basis van welke signalen); en het VK (digitale hulpmiddelen, distributiesysteem PBM).

5. Experts met veel internationale kennis vragen we om mee te denken welke lessen deze 'case studies' en door hen geopperde andere praktijken bieden voor de maatregelen die wij nu uitwerken. Hiervoor stellen we een survey op. We vragen hen om op maximaal 2 pagina's te reageren, en geven daarbij aan dat hun reactie meegestuurd wordt naar de Tweede Kamer.
6. Voor het beeld dat onze 'intelligente lockdown' goed aansloot bij de onze cultuur, en dat de compliance daardoor goed was, werken we een strakke onderbouwing uit op basis van de Oxford stringency index, cultureel vergelijkende studies, en de kennis van de RIVM gedragsunit.

Qua acties voor IZ dus het volgende:

Bila (10)(2a)

20 augustus 09.30 uur bila tussen ministers gepland

Bila expert niveau, juiste experts worden gezocht.

Bila (10)(2a)

(10)(2a) ingezet via GROS op deelstaatniveau
(10)(2a) nog geen reactie ontvangen

(10)(2a)

(10)(2a) probeert via zijn contacten te komen tot een concrete datum

(10)(2a)

Nog niet opgezet. Ik heb contacten dus die kan ik gebruiken. Even goed om met (10)(2a) te bekijken wat hier precies nodig is

(10)(2a)

(10)(2a) kijkt via GROS naar mogelijkheden, anders kan de PV dit oppakken.

Ik heb in de werkgroep eerder aangegeven dat ik het belangrijk vind dat we de ambassades in de diverse landen hierin betrekken of in ieder geval op de hoogte stellen van onze activiteiten. Dat helpt op de lange termijn het geheel alleen maar mee.

(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl, ons contactpersoon bij BZ heeft aangegeven graag mee te lezen met de brief. Goed om haar te betrekken bij de brief wanneer deze in een wat verder stadium is.

Mochten er vragen zijn hoor ik het graag.

Kind regards,

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Directie Internationale Zaken / Department on International Affairs
Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport / Ministry of Health, Welfare and Sport
+31 (0)6 (10)(2e)